

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Sted:
Trondheim

Dato
9. januar 2013

Vår ref. 12/00975-2
Deres ref. NVE 201203836-2 kv/genn

Krav om revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Samsjøen. Kommentarer fra TrønderEnergi Kraft AS.

Bakgrunn

TrønderEnergi Kraft AS (TEK) viser til tidligere referanse og kontakt vedrørende ovenstående sak. Vi takker for at vi fikk utsatt svarfrist til 09.01.2013 etter henvendelse til deres saksbehandler George Nicholas Nelson.

Midtre Gauldal kommune har tatt opp saken og gitt uttalelse datert 04.06.2012 til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vedrørende revisjon av konsesjonsbestemmelsene til Samsjøen.

NVE ber i sitt brev av 04.10.2012 om at vi kommenterer kravbrevet fra kommunen, samt at vi svarer på tre generelle spørsmål som er listet opp i brevet fra NVE. TEK vil nå besvare de forhold som er tatt opp av kommunen og NVE. Først gis våre kommentarer til brevet fra kommunen, deretter gir vi kommentarer til brevet fra NVE. Spørsmålene og problemstillingene NVE tar opp er noe generelt formulert, så TEK vil kunne gi ytterligere opplysninger og besvarelser senere om dette ansees nødvendig for saksopplysningen.

Drøfting

Reguleringene i Lundesoknavassdraget – historikk – konsesjoner.

Innledningsvis vil vi bemerke at reguleringene i Lundesoknavassdraget har kommet til over en lengre periode, fra de første reguleringer til vasskraft i Nedre Møllefoss (som nå er nedlagt) kom i stand i starten av forrige århundre, via utbygging av Sokna kraftverk (1964) og Håen kraftverk (1966) og frem til utbygging av Sama kraftverk som ble satt i drift i 1980 som det siste av de tre gjenværende kraftverk i hele vassdragsområdet. Det er således gitt en rekke konsesjoner til utbygging av vannkraft fra utbygging av Samsjøen, ref. konsesjon av 1923, til utbygging av fallet i Sama elv, ref. konsesjon av 1978.

Utbyggingen skjedde gradvis, blant annet er det flere overføringer i vassdraget fra Holtsjøen, Burusjøen og Hukla-Kusma til Samsjøen, som kom til etter at Samsjøen ble regulert til vasskraftutbygging. Det er listet opp en oversikt over de ulike konsesjonene i vedlegg.

Siden konsesjonene er gitt i flere omganger over en lengre periode, da hovedsakelig i tidsrommet 1962 – 1978, vil det være fornuftig å se hele vassdraget under ett ifm. vurdering av revisjon av konsesjonsvilkårene. Det vil være uhensiktsmessig f.eks. bare å revidere konsesjonsvilkårene for 1962-konsesjonen, som var overføring av Holtsjøen til Samsjøen, da dette må sees i sammenheng med hele reguleringssystemet. Det kan således være fornuftig å skyve revisjon av konsesjonsvilkårene noe ut i tid, for å kunne behandle disse samlet. Hvorledes og når dette skal gjøres mener vi NVE må ta stilling til.

TrønderEnergi Kraft AS

Telefon: 07273
Telefaks: 73 54 16 50

Postadresse:
Postboks 9480 Sluppen
7496 Trondheim

Besøksadresse:
Klæbuveien 118
7031 Trondheim

www.tronderenergi.no
firmapost@tronderenergi.no
Org.nr: NO 878 631 072 MVA

Særlig om reguleringen av Samsjøen.

Reguleringen i Samsjøen og konsesjon av 01.06.1962 er spesielt omtalt i brevet til Samsjøen. Her er det nødvendig å presisere at 1962-konsesjonen ikke gjelder selve reguleringen i Samsjøen. I 1962 fikk TEK tillatelse til regulering av Håen i Lundesokna, Holtsjøen i Hulta, samt overføring av Holtsjøen og del av Arnfinnbekkens nedslagsfelt til Samsjøen. TEK fikk tillatelse til å regulere Samsjøen med 13,7 m høyde, mellom HRV på kote 486,7 og LRV på kote 473,0, allerede i konsesjon av 23.11.1923. Naturlig vannstand til Samsjøen, før regulering, er på kote 483,6. Konsesjonen av 1923 medførte altså at Samsjøen ble oppdemt med 3,1 m og senket med 10,6 m. Det tok imidlertid noe tid før reguleringen på 13,7 m ble utnyttet fullt ut. Det var først rundt 1965 at full senkning ned til LRV på kote 473,0 ble gjennomført. Reguleringshøyden på 13,7 m gir et innvunnet magasin på totalt 113,00 millioner m³. Det kan også bemerkes at det allerede før århundreskiftet (1900) ble bygd en tredam som demmet opp Samsjøen med 3,1 m til kote 486,7 (tilsvarende dagens HRV), slik at Samsjøen nå har vært regulert i godt over 100 år.

Det nevnes i brevet til kommunen at reguleringen er på 13,4 m. For ordens skyld, som omtalt ovenfor, så er den korrekte reguleringshøyden på 13,7 m. Innenfor denne reguleringshøyden er det ikke begrensninger på reguleringen, det er ikke satt krav om gitte magasin vannstander, og TEK har som regulant operert innenfor rammene av det konsesjonen tillater.

Det nevnes videre, nederst på s. 3, at revideringen kan endre på vilkårene, f.eks. høyeste og laveste regulerte vannstand. Dette er ikke riktig, da en revisjon av konsesjonsvilkårene ikke kan endre selve konsesjonen, dvs. at HRV og LRV ligger fast.

Oversikt over relevant dokumentasjon.

NVE ber om at vi gir en oversikt over det som finnes av relevant dokumentasjon om kravene som stilles. Vi har gått gjennom det materiale vi sitter på av relevant fagmateriale, da særlig knyttet til fisk og bunndyr, og tilgjengelige rapporter er vist i vedlagte oversikt. Alle rapportene er skannet og de kan oversendes på forespørsel. Det er gjort en del undersøkelser i elva Gaula og i elva Sokna ved Støren, men vi finner ikke så mye materiale på innsjøene oppe i Lundesoknavassdraget. I 1994 ble det utført en undersøkelse på fiskebestandene i Håen av Vitenskapsmuseet.

Utenom listen, dvs. at vi ikke har skannede rapporter tilgjengelig nå, nevnes at NINA (rapport 13.06.2001) og fagbiolog Langeland (1981) har gjort undersøkelser som såg på smoltproduksjon og tetthet av lakseunger i Gaula og Lundesokna. Siden dette var knyttet til anadrom strekning, vil det ikke være relevant ift. forholdene i og rundt Samsjøen.

Vi vil bemerke at det finnes henvisninger til ørretfiske i Samsjøen i Ørretboka, skrevet av Jakob Dybwad Sømme i 1941. Den beskriver et godt ørretfiske i Samsjøen (selve fisket var nok da gjennomført på slutten av 1930-tallet).

Det kan ellers nevnes at det i 1981 ble gjort undersøkelser på fuglebestanden i området, bl.a. ved Samsjøen, ref. «*Rapport zoologisk avdeling 1981-1. Fuglefaunaen i Gaulas nedbørsfelt.*»

I forbindelse med gjennomføring av Vanndirektivet, ble Gaula vannområde tatt ut som et pilotområde. Arbeidet pågikk hovedsakelig i årene 2009 – 2011. Det er således nylig utarbeidet Forvaltningsplan og Tiltaksplan for dette vannområdet, som inkluderer Lundesoknavassdraget. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, ilag med NVE sitt regionkontor, har vært sentral i dette arbeidet, blant annet med innsamling av miljøinformasjon, karakterisering og klassifisering av de ulike vannforekomstene. TEK har gitt innspill og bidratt med dokumentasjon til dette arbeidet. Kjent kunnskap er samlet og lagt inn i Vann-Nett. Et søk der vil kunne gi en god oversikt, dog ikke uttømmende, av hva som finnes av miljøinformasjon om Lundesoknavassdraget.

Behov for ytterligere utredninger / dokumentasjon.

NVE stiller så spørsmål om på hvilke områder det eventuelt kan være behov for ytterligere utredninger / dokumentasjon. Som ovenstående avsnitt om fiskeundersøkelser viser, er det lite kjente fiskeundersøkelser i Samsjøen. En kan utføre fiskeundersøkelser i Samsjøen nå, men det finnes lite

kjente referanser til tidligere forskning / statistikk som en kan sammenligne med. Det vil derfor ikke være så enkelt å si konkret hvilken effekt vassdragsreguleringen har hatt på fiskeforholdene i Samsjøen. Som nevnt ovenfor så har Samsjøen nå vært regulert i godt over 100 år, og de siste 90 år med senkning, slik at dagens situasjon med regulering av innsjøen har pågått over en lengre periode. NVE kan i samråd med fiskeforvalter hos Fylkesmannen vurdere behov og nytte av eventuelle fiskeundersøkelser i Samsjøen nå. TEK vil naturligvis være villig til å utføre pålagte fiskeundersøkelser i vassdraget.

Opprustings- og utvidelsesmuligheter.

Sluttelig så spør NVE om det finnes opprustings- og utvidelsesmuligheter (O/U) og eventuelt gode løsninger knyttet til revisjonskravene.

Her kan vi opplyse om at TEK i 2011 ferdigstilte et arbeid med å se på muligheter for nettopp opprusting og utvidelse i Lundesoknareguleringene. Eksempelvis så vi på muligheter for å installere kraftverk i overføringstuneller inn til Samsjøen; fra Holtsjøen, Burusjøen og Hukla-Kusma. Disse overføringstunellene har jo en god del fallmeter som p.t. ikke utnyttes i kraftproduksjon. Det vi fant var at det ikke var regningssvarende å bygge ut kraftverk her. Vi fant heller ikke andre forhold som er relevant ift. spørsmålene som reises her om reguleringen i Samsjøen.

Oppsummering

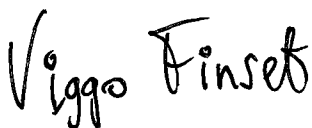
TEK gir med dette brevet med vedlegg våre kommentarer til spørsmål fra Midtre Gauldal kommune og NVE ifm. krav om revisjon av konsesjonsvilkår for Samsjøen. Vi håper vi har besvart deres spørsmål fyllestgjørende.

Hvis det er ønskelig med mer utdyping av detaljer og informasjon omkring reguleringen, eller oversendelse av dokumentasjon som konsesjoner og fiskeundersøkelser m.v., så gjør vi gjerne det. Vi stiller også gjerne på et møte med kommunen og NVE for å gjøre rede for reguleringene og vår praktisering av manøvreringene i Lundesoknavassdraget. Ta kontakt med undertegnede om det skulle være noen spørsmål i den forbindelse.

Grunnet tidsfristen sendes også dette brevet, med sine vedlegg, per epost til deres saksbehandler Nelson.

Med vennlig hilsen

TrønderEnergi Kraft AS

Viggo Finset

Seniorrådgiver eiendom og miljø

Kontaktinfo:

mobil: 9185 8461

epostadresse: viggo.finset@tronderenergi.no

Vedlegg:

- Liste med oversikt over reguleringer, og gitte konsesjoner, i Lundesoknavassdraget.
- Liste med oversikt over fiskeundersøkelser i Gaula og Lundesoknavassdraget.

Intern kopi til (per epost):

Tormod Eggen, Jan Olav Reistad, Stig Løfshus og Olav Helgemo.

Reguleringer i Lundesokna

Årstall for reguleringer

- I **1923** ble det gitt tillatelse til regulering av Samsjøen i Lundesokna.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 23.11.1923.
- I **1962** ble det gitt tillatelse til regulering av Håen i Lundesokna, og Holtsjøen i Hulta, samt tillatelse til overføring av Holtsjøen med en del av Anfinnbekkens nedslagsfelt til Samsjøen. Inkluderer også Sokna kraftverk med regulering av inntaksmagasinet i Sokna.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 01.06.1962.
- I **1965** ble det gitt ytterligere regulering av Samsjøen i Lundesokna.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 10.12.1965.
- I **1966** ble det gitt tillatelse til å overføre avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen i Lundesokna. I tillegg ble det gitt tillatelse til å overføre Skjelbreia med sidebekk, Bubekken, til driftstunnelen for Håen kraftverk.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 09.12.1966.
- I **1974** ble det gitt tillatelse til overføring av Hukla og Kusma til Lundesokna.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 10.05.1974.
- I **1978** ble det gitt tillatelse til utbygging og erverv av fallet i Soma (Sama) elv i Lundesoknavassdraget mellom Samsjøen og Håen.
Fastsatt ved kongelig resolusjon av 31.03.1978.
- I **1999** ble det gitt tillatelse til midlertidig senking av inntaksmagasin til Sokna kraftverk. *Konsesjonsdato 01.06.1999.* I ettertid har det kommet flere avvik mht. senkning av inntaksmagasinet under LRV, nemlig i 2007, 2008 og 2010.

I tillegg ble det i 1978 ble det gitt tillatelse til erverv av fallrettigheter i Lundesokna, Svartelva og Søa fra Sør-Trøndelag fylke. *Fastsatt ved kongelig resolusjon av 19.05.1978.*

Fiskeundersøkelser i Gaula og Lundesoknavassdraget.

Oversikt over tilgjengelig faglitteratur hos TrønderEnergi Kraft AS (TEK). Alle disse notatene og rapportene er skannet og tilgjengelig digitalt hos TEK.

Liste over notat og rapporter:

- Rapport zoologisk avdeling 1975-5.
Ferskvannsbiologiske undersøkelser av tjønnere og evjer, Gauldalen og Orkdalen
- Rapport zoologisk avdeling 1976-7.
Vurdering av fysiske, kjemiske og biologiske tilstander i Øvre Gaula m.m.
- Rapport zoologisk avdeling 1981-24.
Gaulavassdraget. Ferskvannsbiologiske undersøkelser
- Rapport zoologisk avdeling 1990-4.
Undersøkelse av bunnfauna og fisk i Sokna ved Støren
- Rapport zoologisk avdeling 1991-3.
Evjer og dammer langs Gaula m.m.
- Notat zoologisk avdeling 1992-4.
Bunnfauna og fisk i Gaula, flytting av elveleie ved Støren
- Notat zoologisk avdeling 1994-4.
Fiskebestandene i Håen 1991
- Rapport zoologisk avdeling 1997-5.
Effekt av grusgraving på ungfisk og bunndyr i Gaula
- Notat zoologisk avdeling 2009-3.
Økologisk tilstand i bekker, vannområde Gaula m.m.
(Utarbeidet ifm. arbeidet med Vanndirektivet i vannområde Gaula.)